

Ayberk Asena TELLİ¹
Orcid:0000-0002-9216-1033

Zekiye KARAÇAM²
Orcid: 0000-0002-0419-8961

¹ Tepecik Eğitim Araştırma Hastanesi, Bornova, İzmir, Türkiye.

² Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Aydın, Türkiye.

Sorumlu Yazar (Corresponding Author):

AYBERK ASENA TELLİ
ayberkasena.telli@hotmail.com

Anahtar Sözcükler:

Ebe; empati; iş doyumu; özsaygı; doğumhane.

Keywords:

Midwife; empathy; job satisfaction; self-esteem; delivery room.

Doğumhanede Çalışan Ebelerin Empati Eğilimi, İş Doyumu ve Özsaygı Durumlarına İlişkin Değerlendirilmeleri: Bir Karma Desen Çalışması

Evaluations of Midwives Working in Delivery Room on Empathy Tendency, Job Satisfaction and Self-esteem: A Mixed Design Study

Gönderilme Tarihi:15 Temmuz 2022

Kabul Tarihi: 26 Nisan 2023

ÖZ

Amaç: Çalışmanın amacı doğumhanede çalışan ebelerin empati eğilimi, iş doyumu ve özsaygı durumlarına ilişkin değerlendirmelerini incelemektir.

Yöntem: Araştırma karma desende, 01 Mart ve 31 Aralık 2021 tarihleri arasında, İzmir İl Merkezindeki üç kamu hastanesinin doğum ünitelerinde yapılmıştır. Araştırmanın nicel bölümüne 48 ve nitel bölümüne 11 ebe alınmıştır. Veriler anket, Empatik Eğilim, Minnesota İş Doyum ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçekleri, yarı yapılandırılmış görüşme formları ve gözlem yoluyla elde edilen alan notları ile toplanmıştır. Veriler tanımlayıcı, betimsel ve içerik analiz yöntemleri ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Ebelerin Empatik Eğilim Ölçeği puan ortalamasının 72.22±9.05, Minnesota İş Doyum Ölçeği puan ortalamasının 26.68±2.05 ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği puan ortalamasının 32.06±4.69 olduğu bulunmuştur. Araştırmada ebelerle yapılan görüşmelerde elde edilen veriler kodlanarak üç tema ve 10 alt tema oluşturulmuştur. Ebelerin iletişim şekli ve yaklaşımlarına göre kendilerini nasıl bir ebe olarak algıladığı temasına ait "bakım verici ve profesyonel rolleri geliştirici özellikler ve bakıma etkisiz özellikler" alt temaları saptanmıştır. Çalışma ortamı ile ilgili pozitif doğumhane ortamı, çalışma koşulları, ekipman, olumsuz fiziki koşullar ve doğumhane ortamı alt temaları birleştirilmiştir. Kişisel özellikleri hakkındaki temaya ait "olumlu özellikler ve olumsuz özellikler" alt temaları belirlenmiştir. Yapılan gözlemlerde ebelerin aktif dinleme, açıklayıcı konuşma, bilgilendirme (n= 11), cesaretlendirici (n= 8) ve güler yüzlü olma (n= 7) ve terapötik dokunma (n= 4) yaklaşımlarında buldukları saptanmıştır. Yine ebelerin aldıkları ücretten (n= 11) ve çalışma şartlarından (n= 7) memnun olmadıkları, çalışma arkadaşlarıyla iyi iletişimde buldukları (n= 8), samimi, içten (n= 8), yardım sever (n= 5) ve sakin (n= 3) oldukları görülmüştür.

Sonuç: Çalışmada farklı empati eğilimi, iş doyumu ve özsaygı düzeylerine sahip ebelerin, bu durumlarını daha çok "kendilerini olumlu algılamak ve empatik yaklaşım kullanma" biçiminde yansıttıkları, ancak çalışma koşulları ve ücretlendirmeden memnun olmadıkları sonuçları elde edilmiştir. Bu sonuçlara göre ebelerin çalışma koşulları ve özlük haklarının iyileştirilmesi ile hizmet sunum kalitesinin geliştirilmesine katkı sağlanabileceği düşünülmektedir. Çalışmanın amacı doğumhanede çalışan ebelerin empati eğilimi, iş doyumu ve özsaygı durumlarına ilişkin değerlendirmelerini incelemektir.

ABSTRACT

Objective: The aim of the study is to examine the evaluations of midwives working in the delivery room on their empathy tendency, job satisfaction and self-esteem.

Methods: The research was carried out in mixed design, between 01 March and 31 December 2021, in the maternity units of three public hospitals in İzmir City Center. The quantitative part of the study was included in 48 and the qualitative part in 11. Data were collected through questionnaire, Empathic Tendency, Minnesota Job Satisfaction and Rosenberg Self-Esteem Scales, semi-obtained interview forms, and field notes obtained through observation. The data mix was analyzed with descriptive and content analysis methods.

Results: Midwives' Empathic Tendency Scale mean score was 72.22±9.05, Minnesota Job Satisfaction Scale mean score was 26.68±2.05 and Rosenberg Self-Esteem Scale mean score was 32.06±4.69. In the research, the elements obtained in the meetings with the midwives are coded and there are three themes and 10 sub-themes. The sub-themes of "features that develop caregiver and professional roles and features that are ineffective in care" of the birth theme stand out. The sub-themes of positive delivery room environment, working conditions, equipment, negative physical conditions and delivery room environment related to the working environment were combined. The "positive features and negative features" sub-themes belonging to the theme with personal characteristics were used. In the observations, midwives used active listening, explanatory speaking, informing (n= 11), encouraging (n= 8) and smiling (n= 7) and therapeutic touching (n= 4) approaches. Again, midwives are not satisfied with their wages (n= 11) and working conditions (n= 7), they have good communication with their colleagues (n= 8), sincere, sincere (n= 8), helpful (n= 5) and calm (n= 3) they have.

Conclusion: In the study, it was concluded that midwives with different empathy tendencies, job satisfaction and self-esteem levels reflected these situations more in the form of "perceiving themselves positively and using an empathetic approach", but they were not satisfied with the working conditions and remuneration. According to these results, it is thought that improving the working conditions and personal rights of midwives can contribute to the improvement of service delivery quality.

Kaynak Gösterimi: Telli, AA., Karaçam, Z. (2023). Doğumhanede çalışan ebelerin empati eğilimi, iş doyumu ve özsaygı durumlarına ilişkin değerlendirilmeleri: bir karma desen çalışması. *EGEHFD*, 39(3), 365-378 Doi: 10.53490/egehemsire.1144094.

How to cite: Telli, AA., Karaçam, Z. (2023). Evaluations of midwives working in delivery room on empathy tendency, job satisfaction and self-esteem: a mixed design study. *JEUNF*, 39(3), 365-378 Doi: 10.53490/egehemsire.1144094.

GİRİŞ

Ebeler anne ve çocuk sağlığının korunması ve geliştirilmesinde önemli sorumlulukları bulunan sağlık çalışanlarıdır (Toker, Turan ve Seçkin, 2020). İntrapartum süreçte sunulan bakım hizmetleri, anne-bebek sağlığına ilave olarak, doğum memnuniyeti ve tercihini de etkilemektedir (Hildingssona, Karlströmb ve Larsson, 2019; Taheri, Takian, Taghizadeh, Jafari ve Sarafraz, 2018). Diğer yandan bakım hizmetlerinin kapsamı ve kalitesi ebelerin empati eğilimi, iş doyumunu ve özsaygı düzeylerinden etkilenmektedir (Ertekin Pınar, Yıldırım ve Sayın, 2018; Evans ve diğerleri, 2020; Kaçar ve Yazıcı, 2020). Bu bağlamda ebelerin empati eğilimi, iş doyumunu ve özsaygı durumlarına ilişkin değerlendirmelerinin ne düzeyde olduğu, incelenmesi gereken önemli bir konudur.

Ebelerin intrapartum bakım hizmetlerini yerine getirirken, empatik bir ilişki kurarak kadınların beklentilerini karşılamaları gerekmektedir. Bu süreçte ebeler tarafından gebenin duygusal olarak desteklenmesi doğum deneyimi için kritiktir ve empatik ilişki kurmaları gerektiği vurgulanmaktadır (İldan Çalım ve Saruhan, 2019; Leinweber, Creedy, Rowec ve Gamble, 2019). Diğer yandan kişilerarası ilişkilerde empatik olmayan davranışlar, verilen bakımın kalitesini düşürmektedir (Bekmezci, Yurttaş ve Özkan, 2015; Elkin, Karadağlı ve Barut, 2016). Ayrıca intrapartum dönemde empatik yaklaşım ile sağlanan olumlu iletişim, anksiyeteyi ve travmatik doğum yaşama riskini de azaltabilir (Leinweber ve diğerleri, 2019).

İnsan kaynaklarının verimliliği ve üretkenliği birçok faktörden etkilenir. Bu faktörlerden en önemlisi iş doyumudur ve bu durum bireyleri fiziksel ve ruhsal yönden etkilemektedir (Bekru, Cherie ve Alemayehu Anjulo, 2017). İş doyumunu, bireyin toplumda yer edinmesi ve belirli bir rol sahibi olabilmesi için gereklidir. Yapılan çalışmalarda iş doyumunun, bireyin yaşamdan mutlu olmasını sağladığı, ilişkilerini, tutumunu ve davranışlarını olumlu yönde etkilediği gösterilmektedir (Tekin Kaya ve Bilgin, 2015). Bu doğrultuda iş doyumunu ebelerin bakım hizmeti kalitesinin merkezini oluşturmaktadır ve bakımın verimliliğini arttırmada önemlidir (Bekru ve diğerleri, 2017; Croniel ve diğerleri, 2019; Toker ve diğerleri, 2020). Aksine düşük iş doyumunu da intrapartum bakım hizmetlerinin kalitesini olumsuz yönde etkileyebilir (Bekru ve diğerleri, 2017).

Ebelerin bakım hizmet kalitesini etkileyen bir diğer önemli kavram da özsaygıdır. Özsaygı, bireyin kendini gururlu, önemli, yeterli ve başarılı hissetme durumu olarak tanımlanmaktadır (Erol, Aygün ve Çay, 2018; Nal, 2018). Özsaygı, ebelerin özerklik kazanabilmesi, sağlıklı iletişim kurabilmesi ve başarılı olabilmesi için önemlidir (Tekir, Yaşar, Çevik, Dikoğlu ve Özsezer, 2018). Özsaygının yüksek olması, ebeye problem çözme konusunda katkı sağlamakta ve bakım verilen anne ve bebeklerin sağlıklarını olumlu yönde etkilemektedir (Erol ve diğerleri, 2018; Uğurlu ve Karahan, 2020).

Doğum eylemi, kadının duygusal ve fiziksel olarak desteğe en çok ihtiyaç duyduğu, yaşamsal bir kriz dönemidir. Bu süreçte ebeler, kadına devamlılık arz eden ve nitelikli bir bakım hizmeti sunulmasında öncelikli insan gücünü oluşturmaktadırlar (Aktaş ve Pasinlioğlu, 2017; Bagheri ve diğerleri, 2017; Bloxsome, Ireson, Doleman ve Bayes, 2019; İldan Çalım ve Saruhan, 2019; Tuna Oran ve Kurul, 2019). Hizmet sunum sürecinde, ebelerden güler yüzlü olma, terapötik dokunma, aktif dinleme, açıklayıcı konuşma, bilgilendirme ve cesaretlendirme gibi olumlu yaklaşımlarda bulunmaları beklenmektedir (Aktaş ve Pasinlioğlu, 2017). Bu yaklaşımların kadının doğum memnuniyetini arttırdığı, doğum korkusu ve stresi, ağrı algısı, doğum müdahaleleri, analjezi ve anestezi ihtiyacını azalttığı bildirilmektedir (İldan-Çalım ve Saruhan, 2019; Sandall, 2021; Sydsjö ve diğerleri, 2015; Şimşek, Demirci ve Bolsoy, 2018; Tuna Oran ve Kurul, 2019).

Literatürde ebelerin empati eğilimi, iş doyumunu ve özsaygı düzeylerini inceleyen bazı çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalarda, ebelerde empatik eğiliminin yüksek (Irmak, 2019; Ghiasee, 2021; Tiryaki-Şen, Taşkın-Yılmaz, Pekşen-Ünür ve Demirkaya, 2012), iş doyumunun orta ve düşük (Bilgin, Kocabey, Yeşilyurt ve Öztürk, 2017; Toker ve diğerleri, 2020; Yalnız ve Karaca-Saydam, 2015) ve özsaygı düzeylerinin yüksek (Erol ve diğerleri, 2018; Uğurlu ve Karahan, 2020) olduğu rapor edilmektedir. Ancak, ebelerin empati eğilimi, iş doyumunu ve özsaygı durumlarına ilişkin değerlendirmeleri ile ilgili daha fazla bilgiye gereksinim bulunmaktadır. Bu çalışmada ebelerin empati eğilimi, iş doyumunu ve özsaygı durumlarına ilişkin değerlendirmelerinin açığa çıkarılması hedeflenmiştir. Elde edilen bilgilerin intrapartum bakım hizmetlerinin geliştirilmesine ve bu konudaki literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

Araştırmanın amacı, doğumhanede çalışan ebelerin empatik eğilimi, iş doyumunu ve özsaygı durumlarına ilişkin değerlendirmelerini incelemektir. Araştırma sorusu ise ebelerin empati eğilimi, iş doyumunu ve özsaygı durumlarına ilişkin değerlendirmeleri nasıldır? şeklinde belirlenmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Araştırma karma yöntem (mixed research design) deseni ile gerçekleştirilmiştir. Karma yöntemde, araştırmacı, nicel ve nitel süreçleri eş zamanlı olarak uygulayabilir, yöntemlere eşit öncelik vererek, çözümlemede birbirinden ayrı tutar ve genel yorumlama sırasında sonuçları birleştirebilir (Dede ve Demir, 2015). Nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı bu yöntemde, aynı araştırma sorusuna farklı araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak yanıt aranmaktadır. Bu şekilde, yöntemlerin birlikte kullanılması, her iki yöntemin

avantajlarını artırırken dezavantajlarını azaltmaktadır (Dede ve Demir, 2015; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada nicel veriler ölçüm araçları ve nitel veriler de bireysel derinlemesine görüşme ve alan notları ile elde edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırma 01 Mart – 31 Aralık 2021 tarihleri arasında, İzmir İl Merkezi'nde bulunan üç hastanenin doğumhane birimlerinde çalışan ebeler ile yapılmıştır. Araştırmanın evreni, 2021 yılında, bu hastanelerin doğumhanelerinde çalışan 58 ebeden oluşmuştur.

Çalışmanın nicel bölümü 48 ve nitel bölümü 11 ebe ile tamamlanmıştır. Çalışmanın nicel bölümüne gerekli en az birey sayısı, daha önce Minnesota İş Doyum Ölçeği ile yapılan ve ölçeğin kesme noktası kullanılarak analiz edilen herhangi bir ebelik ve hemşirelik araştırmasına rastlanmadığından, Turgu, Öztora ve Çaylan (2018) tarafından yapılan ve hekimlerin %33.3'ünün yüksek ve %66.7'sinin orta genel iş doyumuna sahip oldukları bilgilerine dayalı olarak hesaplanmıştır. Buna göre evreni bilinen örneklem hesabı ile $N: 58$, p (olayın görülüş sıklığı): 0.33 ve q (olayın görülmeysi sıklığı): 0.67 alınarak yapılan hesaplanma, en az olması gereken örneklem hacmi 50 olarak bulunmuştur. Olası vaka kayıpları dikkate alınarak evrenin tamamının örnekleme dahil edilmesi planlanmıştır. Araştırmanın niteliksel bölümünün örnekleme, maksimum çeşitlilik oluşturacak biçimde her üç ölçekten en alt, orta ve en üst noktalarda puanı olan üçer ebe olmak üzere 27 ebe seçilmiştir. Bu ebelerin bazıları birden fazla ölçek kategorisine göre seçildiği için, bu bölüme alınması gereken ebe sayısı 17 olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın nitel bölümüne seçilen üç ebe doğum eylemindeki çalışmaları gözlenemediği, bir ebe geçici görevlendirmede olduğu, biri doğum iznine ayrıldığı ve biri de sadece sezaryen doğumlara katıldığı için çalışmanın nitel bölümünden çıkarılmış ve çalışmanın bu bölümü 11 ebe ile tamamlanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen nicel veriler Statistical Package for the Social Sciences Version 18,0 (SPSS Inc., IL, USA) istatistik paket programı ile analiz edilmiştir. Bu nicel verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler (ortalama, sayı, yüzde, vb. gibi) kullanılmıştır.

Nitel verilerin analizinde MAXQDA 2022 programı kullanılarak betimsel ve içerik analizi kullanılmıştır. Betimsel analiz, bulguların araştırma soruları doğrultusunda özetlenmesidir. İçerik analizi verilerin azaltılması, sunumu ve sonuç çıkarma-doğrulama temelinde; kodların belirlenmesi, ardından temaların oluşturulması, sıralanması ve en son olarak alt problemlerle bu temaların ilişkilendirilmesidir (Altunay ve Burak, 2017, Yıldırım ve Şimşek 2016). İçerik analizi için ebelerin empati eğilimi, iş doyumunu ve özsaygı durumları hakkında toplanan veriler tema, alt tema ve kod sırası ile verilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi türlerinden olan tümevarımcı analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Tümevarımcı analiz kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkiler ortaya çıkarmak amacıyla yapılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada verilerin analizi doğrultusunda kodlar, alt temalar, temalar birbiriyle ilişkilendirilmiş ve birleştirilmiştir. Verilen bulguların ve görüşme ifadelerinden alıntılarının seçimi, açıklayıcılık, çarpıcılık, çeşitlilik ve uç örnek ölçütlerine göre belirlenmiştir ve benzer araştırma sonuçları ile karşılaştırılma yapılmıştır. Elde edilen kodlar, araştırma sorularına uygun olarak tema ve alt temalar altında toplanmıştır. Bu çalışmada katılımcıların durumları gizlilik esasına dayalı olarak, isimler verilmeden ebeler için "E" ve bir rakam ile kodlanarak (E1, E2, E3... v.b.) aktarılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma protokolü ile ilgili bir Üniversitenin Etik Kurulu'ndan etik kurul oluru (2021 tarih ve 007 numaralı kararı) ve araştırma verilerinin toplanabilmesi için İzmir İl Sağlık Müdürlüğü'nden izin (10.06.2021 tarih ve 40136 numaralı kararı) alınmıştır. Araştırmaya dâhil edilen ebelere araştırma ile ilgili bilgi verilmiş, çalışmaya katılmaya davet edilmiş, sözlü ve yazılı onamları alınmıştır. Çalışmanın tüm aşamaları Helsinki Deklarasyonu dikkate alınarak yürütülmüştür.

BULGULAR

Ebelerin yaş ortalamasının 35.79 ± 7.74 (min-max: 22- 52) olduğu saptanmıştır. Ebelerin %75'inin lisans mezunu, %60.4'ünün evli ve yine %60.4'ünün çocuğunun olduğu belirlenmiştir. Ebelerin %47.9'unun A Hastanesi'nde, %31.3'ünün B Hastanesi'nde ve %20.8'inin C Hastanesi'nde çalıştığı saptanmıştır. Ebelerin meslekte çalışma yılı ortalaması 13.91 ± 8.90 (min-max 5 ay-30 yıl), kurumda çalışma yılı ortalaması 5.82 ± 5.01 (min-max: 5 ay-21 yıl), ebelerin %85.4'ünün hem gece hem gündüz çalıştığı, nöbet sayılarının ortalaması 7.81 ± 2.30 (min-max: hiç yok-11 kişi) olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Ebelerin Sosyo- Demografik Özellikleri ile İlgili Nicel Verileri (n = 48)

Özellikler, n:48	n	%
Yaş , Ortalama: 35.79 ± 7.749 (min: 22-max: 52)		
Çalışma Yılı , Ortalama: 13.90 ± 8.89 (min:5 ay-max: 30 yıl)		
Kurumda Çalışma Yılı , Ortalama: 5.82 ± 5.01 (min:5 ay -max:21 yıl)		
Nöbet Sayısı , Ortalama: 7.81 ± 2.30 (min: 0 -max:11 kişi)		
Eğitim düzeyi		
Önlisans	5	10.4
Lisans	36	75.0
Lisansüstü	7	14.6
Medeni durum		
Evlü	29	60.4
Bekar	17	35.4
Eşi vefat etmiş	2	4.2
Çocuk sayısı		
Yok	19	39.6
1	16	33.3
2	12	25.0
3	1	2.1
Hastane Adı		
A Hastanesi	23	47.9
B Hastanesi	15	31.3
C Hastanesi	10	20.8
Vardiya		
Gündüz	2	4.2
Gece	5	10.4
Gündüz+Gece	41	85.4

Araştırmanın nicel bölümünde ebelerin Empatik Eğilim Ölçeği puan ortalamasının 72.22±9.05 (min-max: 50-92) olduğu bulunmuştur. Ebelerin Minnesota İş Doyum Ölçeği'nden aldıkları puan ortalaması 26.68±2.05 (min-max: 20-86)'tir. Ebelerin Minnesota İş Doyum Ölçeğinin kesme noktalarının %12.5'inin çok düşük, %22.9'unun düşük, %58.3'ünün yeterli ve %6.4'ünün de yüksek oldukları bulunmuştur. Ebelerin Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamaları ise 32.06±4.69 (min-max: 19-40)'dur (Tablo 2).

Tablo 2. Ebelerin Ölçeklerden Aldıkları Puanlar

	n	Min	Max	Ortalama	Standart sapma
Empatik Eğilim Ölçeği	48	20	100	72.22	9.05
Minnesota İş Doyum Ölçeği	48	20	100	26.68	2.05
Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	48	10	40	32.06	4.69

Çalışmanın nitel bölümüne katılan ebelerin tanıtıcı verileri incelendiğinde, 11 ebenin ve 22-45 yaş aralığında, 9 ebenin lisans, birinin önlisans ve bir kişinin lisansüstü mezunu olduğu saptanmıştır. Ebelerin yedisinin evli, dördünün bekar olduğu, dört kişinin iki çocuğu, üç kişinin bir çocuğu, bir kişinin üç çocuğu ve üç kişinin de çocuğunun olmadığı bulunmuştur. Ebelerden yedisinin C Hastanesi ve dördünün B Hastanesi'nde çalıştığı belirlenmiştir. Ebelerin altı kişinin on yıl ve üzeri çalışma yılı olduğu, dördünün altı yıl ve üzerinde aynı kurumda çalıştığı, 10 kişinin hem gündüz hem gece çalıştıkları bulunmuştur. Ebelerin 10 kişinin sekiz ve üzeri nöbet tuttuğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Ebelerin Sosyo-Demografik Özellikleri ile İlgili Nitel Verileri (n:11)

	E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	E8	E9	E10	E11
Yaş	40	40	40	22	23	32	45	41	34	33	30
Eğitim düzeyi	Lisans	Lisans	Lisans	Lisans	Lisans	Lisans	Lisans	Ön-Lisans	Lisansüstü	Lisans	Lisans
Medeni durum	Evli	Evli	Evli	Bekar	Bekar	Bekar	Bekar	Evli	Evli	Evli	Evli
Çocuk sayısı	2	3	2	0	0	0	2	1	1	2	1
Hastane adı	C Hastanesi	C Hastanesi	C Hastanesi	C Hastanesi	C Hastanesi	C Hastanesi	C Hastanesi	B Hastanesi	B Hastanesi	B Hastanesi	B Hastanesi
Çalışma yılı	16	18	20	6ay	6ay	8	26	21	10	8	8
Kurumda çalışma yılı	3	3	7	6ay	6ay	7	9	1	1	5	6
Vardiya	Gündüz+ Gece	Gündüz+ Gece	Gündüz+ Gece	Gündüz+ Gece	Gündüz+ Gece	Gündüz+ Gece	Gündüz+ Gece	Gündüz+ Gece	Gündüz+ Gece	Gündüz	Gündüz+ Gece
Nöbet sayısı	10	10	9	10	9	10	8	10	11	0	10

E:Ebe

Araştırmanın nitel bölümünde ebelerle olan görüşmelerdeki yanıtlar “kendilerini nasıl bir ebe olarak algıladığı, çalışma ortamı ve kişisel özellikleri” temalarında birleştirilmiştir. Bu temalara ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

Araştırmanın nitel bölümünde yapılan görüşmeler sonucu iletişim şekli ve yaklaşımı ile ilgili kendilerini nasıl bir ebe olarak algıladıklarına dair temaya ait “bakım verici rolleri geliştirici özellikler, profesyonel rolleri geliştirici özellikler ve bakıma etkisiz özellikler” alt temaları saptanmıştır. İletişim şekli ve yaklaşımı ile ilgili kendilerini nasıl bir ebe olarak algıladığı, bakım verici rolleri geliştirici özellikler alt temasıyla en fazla “açıklayıcı” kod ile birleştirilmiş; profesyonel rolleri geliştirici özellikler alt temasıyla en fazla “mesleğini seven” kod ile birleştirilmiş ve bakıma etkisiz özellikler alt temasıyla “değersizlik ve emredici” kodları ile birleştirilmiştir (Tablo 4). Yapılan gözlemlerde de ebelerin yedisinin annelere karşı güler yüzlü olduğu, dördünün terapötik dokunduğu, 11’inin aktif dinlediği, 11’inin açıklayıcı konuştuğu, 11’inin bilgilendirme yaptığı ve sekizinin de cesaretlendirici yaklaşımlarda bulunduğu görülmüştür (Tablo 5). Ebelerin bu konuya ilişkin bazı ifadeleri şunlardır;

“Gördüklerime göre biraz daha bilgi verdiğimi düşünüyorum eskilere göre yani neden onların biraz daha tahammülü azalmış sanırım ya ben daha ılımlı olmaya çalışıyorum daha çok bilgi vermeye çalışıyorum ya da soru sormalarını teşvik etmeye çalışıyorum öyle iyiyim yani kendimi iyi görüyorum ben genelde epizyo dikerken bi[r] eğitimlerimi veriyorum işte açılıyor konuşukça açılıyor öyle.” (E5)

“Kendimde iki tane normal doğum yaptığım için özellikle primiparsa hani bu süreçte yabancı olmasının çok normal olduğunu hani bilmediği bir süreç olduğunu, hani bize güvenmesi gerektiğini her şeyin doğumdan sonra biteceğini iş de bebeği kucacağına aldığında her şeyin çok daha farklı bunları unutacağını bunları söylüyorum.” (E10)

“Mesleğimi sevdiğim için aslında işimi sevdiğim için yani sadece bu işi işte para kazanmak işte mesai doldurmak sosyal statümü belirlemek için yapmıyorum aslında bu iş beni tatmin ediy[o]r duygusal olarak da tatmin ediy[o]r ruhsal olarak tatmin ediy[o]r sağlık sektörü zaten genel olarak böyle bi[r] duygusal tatmini var ama doğumun bende çok daha farklı başka servislerde de çalıştım ama bur[a]daki doyumunu hiçbi[r] serviste yakalayamadığımı söyleyebilirim.” (E8)

“Ebelerin çok değerli olduğunu düşünüyorum aslında ebelere de verilen değer az olduğunu düşünüyorum aslında bir doğumun normal doğum sürecinden bahsediyorum en iyi yaptırabilecek kişilerden bi[r] tanesinin ebe olduğunu düşünüyorum ebe ile yapılan doğumların daha güzel olduğunu kendi gözümüzle görüyoruz çünkü iletişime geçiyoruz karşı taraf bayan sende bayansın doğum normal doğum yapmış ya da yapmamış hani ebe olarak söylüyorum.” (E3)

Çalışma ortamı hakkındaki temaya ait “pozitif doğumhane ortamı, doğumhane çalışma koşulları, olumsuz doğumhane ortamı, olumsuz fiziki koşullar, ekipman” alt temaları oluşturulmuştur. Çalışma ortamındaki durum, pozitif doğumhane ortamı alt temasıyla en fazla “doğumhanede çalışmak” kodu ile birleştirilmiş; doğumhane çalışma koşulları alt temasıyla en fazla “fazla nöbet süresinin uzunluğundan ağır çalışma şartı” kodu ile birleştirilmiş; olumsuz doğumhane ortamı alt temasıyla en fazla “hekime bağımlı çalışma” kodu ile birleştirilmiş; olumsuz fiziki koşullar alt temasıyla en fazla “doğumhanede farklı tanıda gebelerin bulunması” (EDT (Erken Doğum Tehdidi) ve SD (Sezaryen Doğum) bulunması) ve “hasta yatağının eksikliği” kodları ile birleştirilmiş ve ekipman alt temasıyla en fazla “alet edavat kullanışsız” kodu ile birleştirilmiştir (Tablo 4). Yapılan gözlemlerde de işlerine yönelik, ebelerin sekizinin çalışma arkadaşlarıyla iletişimlerinin iyi olduğu, yedisinin çalışma şartlarından ve 11’inin de aldıkları ücretten memnun olmadıkları görülmüştür (Tablo 5). Ebelerin bu konuya ilişkin bazı ifadeleri şunlardır;

“Zor bi[r]şey doğumhanede çalışmak ama mutluluk verici onu da söyle[ye]yim.” (E3)

“Doğumhanede çalışma şartlarımız mesela çok odalarımız ayrı ayrı olduğu için bur[a]da bizim bence burada en büyük problemimiz yetişemiyoruz. Mesela on tane oda var. Hadi dokuzu aktif öyle düşünelim. Dokuz travay aynı anda olduğunda dört ebeyi düşün yetişemiyorsun. Yeteri kadar verimli travayı takip edemiyorsun. Öyle bir sıkıntımız var.” (E10)

“Diğer yönden psikolojik yönden dersin hekime göre çalışıyo[r]sun. Hani hekim ne derse işin açıkçası o. Sende bi[r] yerde kalıyo[r]sun. Herkes kendine göre. Bur[a]da çalışan on yirmi tane hekim varsa her birinin huyuna suyuna göre hareket ediy[o]rsun. İyi biş[ey]i olunca onlar karar verdi. En ufak biş[ey]i olunca siz yaptınız. Her yerde olduğu gibi.” (E7)

“Ama sürekli hasta sirkülasyonu, yer olmaması, yukarda yani sezaryenler dahi buraya geliyo[r] bu yüzden. Az önce bi[r]tane sezaryenimiz buraya gelecek. Bu yüzden normal doğum karşılayamıyoruz doğru düzgün. Bi[r] hastamız az önce şur[a]da beklettik. Sırf taburcu olanlar taburcu olduktan sonra oda temizlendikten sonra alalım diye. Yer sıkıntımız çok büyük.” (E4)

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	n
Kendilerini nasıl bir ebe olarak algıladıkları			
	Bakım verici rolleri geliştirici özellikler	Açıklayıcı (n=12), empatik (n=9), mutlu (n=6), sakin (n=3), dikkatli (n=2), seviyeli (n=2), sahiplenici (n=1), samimi içten (n=1), yardım sever (n=1)	37
	Profesyonel rolleri geliştirici özellikler	Mesleğini seven (n=4), değişime açık (n=3), iş birlikçi (n=2),	9
	Bakıma etkisiz özellikler	Değersizlik (n=2), emredici (n=2)	4
Çalışma ortamı hakkında			
	Pozitif doğumhane ortamı	Doğumhanede çalışmak (n=3), inisiyatif kullanma (n=1), temizlik (n=1)	5
	Doğumhane çalışma koşulları	Nöbet süresinin uzunluğundan ağır çalışma şartı (n=12), iş yoğunluğundan dolayı zor çalışma koşulları (n=11), aralıklı nöbet ile çalışma iyi (n=7)	30
	Olumsuz doğumhane ortamı	Hekime bağımlı çalışma (n=3), şiddet (n=2), Lisansüstü eğitim (n=1)	6
	Olumsuz fiziki koşullar	Doğumhanede farklı tanı yatması (EDT ve SD bulunması) (n=2), hasta yatağının eksikliği (n=2)	4
	Ekipman	Alet edavat kullanışsız (n=3), alet edavat yetersiz (n=1)	4
Kişisel özellikleri hakkında			
	Olumlu özellikler	Çalışkan (n=4), yardım sever (n=3), gerçekçi (n=3), fedakar (n=3), güven verici (n=2), eğlenceli (n=2), uzlaşmacı (n=2), anaç (n=2), mutlu (n=2), adaletli (n=1), sabırlı (n=1), samimi içten (n=1), çekingen (n=1), dikkatli (n=1)	28
	Olumsuz özellikler	Tahammülsüz (n=1), mesafeli (n=1), kuralcı (n=1), konuşkan (n=1), içe kapanık (n=1)	8

“Gelen diğer gebeler olursa özellikle gece çok zor oluyor. Uykusundan uyandırıp diğer tarafa geçirmek falan. Sistem düzeltilirse ebeler çok güzel bir meslek ama yani sistem çok kötü genel genel sağlık konusu yani sadece benimle alakalı değil.” (E9)

“Malzemeler ile ilgili şöyle yataklar ile ilgili sorun yaşıyoruz tabii hani sonuçta fiziksel olarak gerçekten doğumda hani koşulların bazen uygun olmadığı çok şey var işte epizyo diyoruz işte ayakları yatakların ayakları sorunlu oluyo[r] hasta açışından da sorunlu bizim açımızdan da sorunlu.” (E3)

Kişisel özellikleri hakkındaki temaya ait “olumlu özellikler ve olumsuz özellikler” alt temaları belirlenmiştir. Kişisel özellikler hakkındaki durum, olumlu özellikler alt temasıyla en fazla “çalışkan” kod ile birleştirilmiş ve olumsuz özellikler alt temasıyla “tahammülsüz” kodu ile birleştirilmiştir (Tablo 4). Yapılan gözlemlerde de ebelerin kişisel özelliklere ilişkin sekizinin samimi ve içten olduğu, beşinin yardım sever olduğu, üçünün sakin olduğu, üçünün mesafeli davrandığı ve üçünün içe kapanık olduğu görülmüştür (Tablo 5). Ebelerin bu konuya ilişkin bazı ifadeleri şunlardır;

“Ben çalışkanım çok boş durmayı sevmem o yüzden yani boş durdukça elim hep iş yapsın vs olsun.” (E11)
 “Bi[r] ses, bi[r] konuşma bi[r] dokunuş, bi[r] telefon sesi ve yahutta bi[r] yüksek ses anında seni kapatır. En azından beni kapatır.” (E7)

Tablo 4. Ebe Görüşmeleri ile İlgili Nitel Veriler (n:11)

Temalar	Alt Temalar	Kodlar	n
Kendilerini nasıl bir ebe olarak algıladıkları			
	Bakım verici rolleri geliştirici özellikler	Açıklayıcı (n=12), empatik (n=9), mutlu (n=6), sakin (n=3), dikkatli (n=2), seviyeli (n=2), sahiplenici (n=1), samimi içten (n=1), yardım sever (n=1)	37
	Profesyonel rolleri geliştirici özellikler	Mesleğini seven (n=4), değişime açık (n=3), iş birlikçi (n=2),	9
	Bakıma etkisiz özellikler	Değersizlik (n=2), emredici (n=2)	4

Çalışma ortamı hakkında		
Pozitif doğumhane ortamı	Doğumhanede çalışmak (n=3), inisiyatif kullanma (n=1), temizlik (n=1)	5
Doğumhane çalışma koşulları	Nöbet süresinin uzunluğundan ağır çalışma şartı (n=12), iş yoğunluğundan dolayı zor çalışma koşulları (n=11), aralıklı nöbet ile çalışma iyi (n=7)	30
Olumsuz doğumhane ortamı	Hekime bağımlı çalışma (n=3), şiddet (n=2), Lisansüstü eğitim (n=1)	6
Olumsuz fiziki koşullar	Doğumhanede farklı tanı yatması (EDT ve SD bulunması) (n=2), hasta yatağının eksikliği (n=2)	4
Ekipman	Alet edavat kullanışsız (n=3), alet edavat yetersiz (n=1)	4
Kişisel özellikleri hakkında		
Olumlu özellikler	Çalışkan (n=4), yardım sever (n=3), gerçekçi (n=3), fedakar (n=3), güven verici (n=2), eğlenceli (n=2), uzlaşmacı (n=2), anaç (n=2), mutlu (n=2), adaletli (n=1), sabırlı (n=1), samimi içten (n=1), çekingen (n=1), dikkatli (n=1)	28
Olumsuz özellikler	Tahammülsüz (n=1), mesafeli (n=1), kuralcı (n=1), konuşkan (n=1), içe kapanık (n=1)	8

Tablo 5. Ebelerin Gözlemi Yoluyla Oluşturulan Alan Notları

Alan notları	E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	E8	E9	E10	E11
Ebelerin “kendilerini nasıl bir ebe olarak algıladıklarına” ilişkin alan notları											
Güler yüzlü olma											
Terapötik dokunma											
Aktif dinleme											
Açıklayıcı konuşma											
Bilgilendirme											
Cesaretlendirme											
Ebelerin “çalışma ortamına” ilişkin alan notları											
Çalışma arkadaşlarıyla iletişimleri iyi											
Çalışma şartlarından memnuniyetsizlik											
Alınan ücretten memnuniyetsizlik											
Ebelerin “kişisel özelliklerine” ilişkin alan notları											
Samimi İçten											
Yardım Sever											
Sakin											
Mesafeli											
İçe kapanık											

E: Ebe

Ebelerin nitel sorulara verdikleri yanıtlar ile bir kod bulutu oluşturulmuştur. İlave olarak, yanıtlarında en fazla kullandıkları kelimelerden bir kelime bulutu oluşturulmuştur (Şekil 1a-b).

1a. Ebelerin en çok kullandığı kelimelerin kelime bulutu 1b. Nitel veriler doğrultusunda oluşturulan kod bulutu

Şekil 1(a-b). Ebelerin nitel veriler doğrultusunda MAXQDA programında oluşturulan kelime ve kod bulutu

TARTIŞMA

Doğumhanede çalışan ebelerin empati eğilimi, iş doyumu ve özsaygı durumlarına ilişkin değerlendirmelerini incelemek amacıyla karma yöntem olarak yapılan bu çalışmanın nicel bölümü 48 ve nitel bölümü 11 ebe ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada başlıca ebelerin daha çok kendilerini olumlu algıladıkları ve empatik yaklaşımları kullandıkları, ancak çalışma koşulları ve ücretlendirmeden memnun olmadıklarını göstermiştir. Bu sonuçlar, ülkemizde ebelerin intrapartum bakım hizmetlerinin sunumunun geliştirilmesine katkı sağlayabilir nitelikte olması bakımından önemlidir.

Bu çalışmada bazı ebeler iletişim şekli ve yaklaşımları ile ilgili kendilerini nasıl bir ebe olarak algıladıklarına ilişkin “açıklayıcı, empatik, mutlu, sakin, dikkatli, seviyeli, sahiplenici, samimi içten ve yardım sever” tanımlamalarında bulunmuşlardır. Bu yaklaşımlar kadınların hizmet sunumundan memnuniyetini olumlu yönde etkileyebilir. Mucuk ve Özkan (2018) intrapartum süreçte ebe tarafından verilen olumlu desteğin anne memnuniyetini artırdığını belirtmişlerdir. Ülkemizde yapılan bir diğer çalışmada da doğumda algılanan destekleyici bakımın annelerin memnuniyetini olumlu etkilediği gösterilmiştir (Demirci, 2020). İldan-Çalın, Demirci ve Ulaş (2021) da annelerin ebelerden beklediği özellikler arasında empati kurabilme, güler yüzlü olma, merhametli ve sabırlı olma gibi özelliklerin olduğunu bildirmişlerdir. Gökçek ve Yazıcı, (2022) ise intrapartum bakım hizmetinde alınan desteğin annelerin memnuniyetini artırdığını, postpartum depresyon görülme riskini ve tıbbi müdahaleleri azalttığını bildirmişlerdir. Bir diğer çalışmada Sökmen ve Taşpınar (2021) kadınların ebelerin saygılı, tatlı dilli, güler yüzlü, iletişime açık olmalarını ve mahremiyeti önemsemelerini istediklerini rapor etmişlerdir. Macpherson, Roqué-Sánchez, Legget, Fuertes ve Segarra (2016), intrapartum bakım hizmetlerinde, koşullar ne olursa olsun, ebe ve kadın arasındaki optimal etkileşimin garanti edilmesi gereken bir unsur olduğunu bildirmişlerdir. Bu sonuçlar intrapartum bakım hizmetlerinde, empatik yaklaşımların bakım hizmet sunum kalitesinde önemli olduğunu, hem kadınlar hem de ebeler tarafından önemsendiğini ve pozitif doğum deneyimi yaşanmasına katkı sağlayabileceğini göstermektedir.

Bu çalışmada bazı ebeler iletişim şekli ve yaklaşımları ile ilgili kendilerini nasıl bir ebe olarak algıladıklarına ilişkin “profesyonel rolleri geliştirici özellikler” alt temasıyla kendilerini “değişime açık, iş birlikçi ve mesleğini seven” olarak bildirmişlerdir. Batı Avustralya’da gömülü teori yöntemi ile yapılan bir çalışmada, ebelerin ebelik mesleğinin kendileri için bir işten daha fazlası olduğu, bir kadının hayatında böylesine özel bir zamana eşlik ettikleri için kendilerini çok şanslı hissettikleri ve mesleklerine karşı hissettikleri tutkunun kazandıkları paradan çok daha anlamlı olduğu rapor edilmiştir (Bloxsome ve diğerleri, 2019). Yapılan bir sistematik derlemede de ebeliğin iş birliğine dayalı bir meslek olduğu ve farklı paydaşlar ile iletişim içerdiği; profesyoneller arasında iş birliği ve paylaşım eksikliğinin, ebelik mesleğini izole edebileceği, mesleğe karşı güven ve itimadı azaltabileceği bildirilmektedir (Batinelli ve diğerleri, 2022). Bu sonuçlara göre intrapartum bakım hizmetlerinde, profesyonel ebelik rollerinin, kadın-ebe ve ebe-diğer sağlık çalışanları arasındaki işbirlikçi yaklaşımları geliştirmede önemli olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada, bazı ebeler iletişim şekli ve yaklaşımları ile ilgili kendilerini nasıl bir ebe olarak algıladıklarına ilişkin “bakıma etkisiz özellikler” alt temasıyla kendilerini “değersiz ve emredici” olarak

bildirmişlerdir. Yapılan bir Lancet raporunda da intrapartum bakım hizmetlerinin sunumunda kadınlara yönelik saygısız ve kötü muamele metaforunun olabileceği ve bu durumun dikkate alınması gerektiği bildirilmektedir (Freedman ve Kruk, 2014). Yine bu çalışmada, intrapartum bakım hizmetlerinde bir değişime gereksinim olduğu ve bu değişimin, kadınların bakımda neye ihtiyaç duydukları ve ne istediklerine odaklanılarak yapılması gerektiği vurgulanmaktadır (Freedman ve Kruk, 2014). Bu sonuçlara göre olumsuz yaklaşımların hem kalite hem de hesap verilebilirlik açısından ele alınması gereken bir konu olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada ebelerin bazı ebeler iletişim şekli ve yaklaşımları ile ilgili kendilerini nasıl bir ebe olarak algıladıklarına ilişkin gözlem yoluyla elde edilen alan notlarında, ebelerin annelere karşı “gülümseme, terapötik dokunma, aktif dinleme, açıklayıcı konuşma, bilgilendirme ve cesaretlendirme” yaklaşımlarında buldukları saptanmıştır. Bu sonuçlar ebelerin kendilerinden beklenen profesyonel iletişim becerilerine sahip olduklarını göstermektedir. Bir delphi çalışmasında da kadına saygılı, destekleyici, empatik, duyarlı ve yargılayıcı olmayan davranışlarda bulunma, ebelerin yetkinlikleri arasında gösterilmiştir (Butler, Fullerton ve Aman, 2020). Bir diğer çalışmada da gebelerin intrapartum bakım sunumunda ebelerden en önemli beklentisinin olumlu iletişim olduğu raporlanmıştır. Yine bu çalışmada kadınların ebelerden empati kurma, gülümseme, iyi ve ilgili davranmayı da bekledikleri rapor edilmiştir (İldan-Çalın ve diğerleri, 2021). Bu sonuçlar ebelerin kadınların beklentilerine ve profesyonel yaklaşımlara uygun biçimde olduklarını göstermesi bakımından değerlidir.

Ebe liderliğinde intrapartum bakım hizmet kalitesinin artırılabilmesi için doğum ortamlarının tüm gereksinimleri karşılayabilecek biçimde düzenlenmesi gerekmektedir (Davis ve Homer, 2016). Doğumhane çalışma ortamı, kendine özgü ekip ve ekipmanı gerektirmekle birlikte, bazı spesifik sorunları da beraberinde getirmektedir (Öztürk, Alan ve Kadioğlu, 2018). Yapılan bir çalışmada doğum odasının, başarılı doğum sürecinin gerçekleştirilebilmesini destekleyici olabileceği gibi engelleyici de olabileceği rapor edilmiştir (Andrén, Begley, Dahlberg ve Berg, 2021). Bu çalışmada ebelerin çalışma ortamı ile ilgili “doğumhanede çalışmayı olumlu tanımlama ve arkadaşlarla iyi iletişimde olma, nöbet süresinin uzunluğu, hekime bağımlı çalışma, doğumhanede farklı tanıda gebelerin bulunması, hasta yatağının eksikliği, kullanışsız araç-gereç, çalışma şartlarından ve aldıkları ücretten memnun olmama” kodları elde edilmiştir. Bu konuda yapılan bir çalışmada da benzer şekilde, yoğun çalışma şartları, fazla nöbetler, mesailer ve ortama ilişkin yaşanan aksaklıklar nedeniyle, sağlık profesyonellerinde tükenmişlik gibi olumsuz durumlar yaşadıkları belirtilmiştir (Karaca-Sivrikaya ve Erişen, 2019). Bir diğer çalışmada ise işe bağlı gerginlik düzeyi arttıkça, duygusal tükenme ve duyarsızlaşma düzeyinin de arttığı rapor edilmiştir (Ünver, Aksoy-Derya ve Uçar, 2020). Yine bir sistematik derlemede de personel ve ekipman eksikliği ile birlikte olumsuz bir çalışma ortamının yüksek tükenmişlikle ilişkili olduğu belirtilmiştir (Suleiman-Martos ve diğerleri, 2020). Bu sonuçlar, doğumhane ortamı ve ebelerin çalışma koşullarının iyileştirilmesinin hem ebelerin sağlığı hem de annelerin kaliteli bakım hizmeti alabilmeleri için önemli olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada, ebeler “olumlu kişisel özellikler” olarak kendilerini en fazla “çalışkan” ve olumsuz olarak da “tahammülsüz” şeklinde tanımladıkları, yapılan gözlemlerde de daha çok “samimi, içten, yardım sever ve sakin” oldukları, bazılarının da “içeride kapalı olduğu ve mesafeli davrandığı” görülmüştür. Yapılan bir meta-etnografik analizde olumlu kişilik özellikleri arasında güven vericiliğe sahip olan ebelerin bakım verdiği kadınların doğum deneyimlerinin pozitif yönde arttığı bildirilmiştir (Aannestad, Herstad ve Severinsson, 2020). Bir diğer çalışmada ise intrapartum bakım sunumunda ebe davranışlarından memnun olan kadınların pozitif doğum deneyimi yaşama olasılıklarının daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Sigurdardóttir, 2020). Bu sonuçlar ebelerin kişilik özelliklerinin intrapartum bakım hizmetlerinin kapsamını ve kadının doğum memnuniyetini etkileyebileceğini açığa çıkarması bakımından değerlidir.

Sınırlılıklar

Bu çalışmada bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Birincisi, araştırma verileri görüşme ve gözlem yolları ile toplanmıştır ve elde edilen verilerin güvenilirliği katılımcıların verdiği yanıtlar ile yapılan gözlemlerin doğruluğu ile sınırlıdır. İkincisi, araştırma az sayıda, gelişigüzel ve maksimum çeşitlilik oluşturacak biçimde seçilen ebeler ile yapılmıştır ve araştırmanın sonuçları sadece örnekleme oluşturulan ebeleri temsil etmektedir. Üçüncüsü, çalışmada kullanılan Rosenberg Benlik Saygısı ve Empatik Eğilim ölçeklerinin kesme noktası bulunmadığından, araştırmanın nicel bölümünde özsayı ve empatik eğilimi yüksek olan ebelerin oranları belirlenememiş ve bu ölçekler ile elde edilen veriler, araştırmanın nitel bölümü için örnekleme çeşitlemesi sağlamak amacıyla kullanılmıştır.

SONUÇ

Çalışmanın başlıca sonuçları ebelerin daha çok kendilerini olumlu algıladıklarını ve empatik yaklaşımları kullandıkları, ancak çalışma koşulları ve ücretlendirmeden memnun olmadıklarını göstermiştir.

Bu çalışmada bazı ebeler iletişim şekli ve yaklaşımları ile ilgili kendilerini nasıl bir ebe olarak algıladıklarına ilişkin “açıklayıcı, empatik, mutlu, sakin, dikkatli, seviyeli, sahiplenici, samimi içten ve yardım sever” tanımlamalarında bulunmuşlardır. “Profesyonel rolleri geliştirici özellikler” alt temasıyla kendilerini

“değişime açık, iş birlikçi ve mesleğini seven” olarak bildirmişlerdir. “Bakıma etkisiz özellikler” alt temasıyla kendilerini “değersiz ve emredici” olarak bildirmişlerdir. Çalışmamızda ebelerin iletişim şekli ve yaklaşımları ile ilgili kendilerini nasıl bir ebe olarak algıladıklarına ilişkin gözlem yoluyla elde edilen alan notlarında, ebelerin “annelere karşı güler yüzlü olma, terapötik dokunma, aktif dinleme, açıklayıcı konuşma, bilgilendirme ve cesaretlendirme” yaklaşımlarında buldukları saptanmıştır.

Bu çalışmada ebelerin çalışma ortamı ile ilgili “doğumhanede çalışmayı olumlu tanımlama ve arkadaşlar iyi iletişimde olma, nöbet süresinin uzunluğu, hekime bağımlı çalışma, doğumhanede farklı tanıda gebelerin bulunması, hasta yatağının eksikliği, kullanışsız araç-gereç, çalışma şartlarından ve aldıkları ücretten memnun olmama” kodları elde edilmiştir. Yapılan gözlemlerde de işlerine yönelik, ebelerin “çalışma arkadaşlarıyla iletişimlerinin iyi olduğu, çalışma şartlarından ve aldıkları ücretten memnun olmadıkları” görülmüştür.

Bu araştırmada ebeler olumlu kişisel özellikler olarak kendilerini en fazla “çalışkan” ve olumsuz olarak da “tahammülsüz” şeklinde tanımladıkları, yapılan gözlemlerde de daha çok samimi, içten, yardım sever ve sakin oldukları, bazılarının da içe kapanık olduğu ve mesafeli davrandığı görülmüştür. Yapılan gözlemlerde de ebelerin kişisel özelliklere ilişkin olarak samimi ve içten, yardım sever, sakin ve içe kapanık oldukları, mesafeli davrandıkları görülmüştür.

İntrapartum bakım sunumunda kadınların pozitif bir doğum deneyimi yaşamaları için ebelerin bakım hizmetinin yansıtılmasına özen göstermesi, ebelerin çalışma koşullarının düzenlenmesi için yasaların ve politikaların düzenlenmesi ve ebelerin kişilerarası iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik eğitimlerin planlanması, doğum salonunda çalışan ebelerin bu konuda desteklenmesi yönünde programların artırılması ve araştırmanın sınırlılıkları göz önüne alınarak benzer araştırmaların farklı hastanelerde, örnekleme sayısını artırarak yapılması önerilebilir.

Yazar Katkıları

Fikir ve tasarım: A.A.T, Z.K. Veri toplama: A.A.T, Z.K. Veri analizi ve yorumlama: A.A.T, Z.K. Makale yazımı: A.A.T, Z.K. Eleştirel inceleme: A.A.T, Z.K.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması beyan etmemişlerdir.

Finansman: Yazarlar çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

KAYNAKLAR

- Aannestad, M., Herstad, M., Severinsson, E. (2020). A meta-ethnographic synthesis of qualitative research on women's experience of midwifery care. *Nursing Health Sciences*, 22, 171–183. DOI: 10.1111/nhs.12714.
- Aktaş, S., Pasinlioğlu, T. (2017). Ebeler verilen empati eğitiminin postpartum dönemdeki annelerin beklentilerini karşılama, doğumu ve ebeyi algılama düzeyine etkisi. *Jinekoloji- Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi*, 14(2), 60 – 65.
- Altunay, E., Burak, A. (2017). Eğitim sisteminde değişimlerin ve reformların nitelikleri bağlamında okul yöneticilerinin görüşlerinin incelenmesi. S. Akbaba-Altun, D. Örcü, K. Beycioğlu, Y. Kondakçı ve S. Koşar (Ed.), *Eğitim yönetimi araştırmaları* içinde (e-kitap) (s. 335). Ankara: PEGEM Akademi.
- Andrén, A., Begley, C., Dahlberg H., Berg M. (2021) The birthing room and its influence on the promotion of a normal physiological childbirth - A qualitative interview study with midwives in Sweden, *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 16, 1, 1939937, DOI: 10.1080/17482631.2021.1939937
- Aydın-Kartal, Y., Aker, S. (2020). Ebelik öğrencilerinin empatik eğilimleri ile özgecilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 97-102.
- Bagheri, A., Simbar, M., Nahidi, F., Alavi Majd, H., Eskandari, N., Abbaszadeh, F. (2017). Concepts and dimensions in continuous midwifery care models based on the experiences and expectations of stakeholders: A meta-synthesis. *Nurs Midwifery Stud.*, 6(2), e33946.
- Başkaya, Y. (2018). *Türkiye'deki ebelerin mesleki aidiyeti ve tükenmişlik düzeyleriyle ilişkisi*. (Doktora Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Batinelli, L., Thael, E., Leister, N., McCourt, C., Bonciani, M., Rocca-Ihenacho, L. (2022). What are the strategies for implementing primary care models in maternity? A systematic review on midwifery units. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 22(1), 123. doi: 10.1186/s12884-022-04410-x
- Baycan, A. (1985). *An analysis of the several aspects of job satisfaction between different occupational groups*. (Yüksek Lisans Tezi). Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bekmezci, H., Yurttaş, Ç.B., Özkan, H. (2015). Ebelik bölümü öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin belirlenmesi. *HSP*, 2(1), 46-54.

- Bekru, E.T., Cherie, A., Alemayehu Anjulo, A. (2017). Job satisfaction and determinant factors among midwives working at health facilities in Addis Ababa city, Ethiopia. *PLoS ONE*, 12(2), e0172397.
- Bilgin, Z., Kocabay, M.Y., Yeşilyurt, G., Öztürk, D. (2017). Ebelerde örgütlenme ve iş doyumunun belirlenmesi. *HSP*, 4(1), 105-110.
- Bloxsome, D., Ireson, D., Doleman, G., Bayes, S. (2019). Factors associated with midwives' job satisfaction and intention to stay in the profession: An integrative review. *J Clin Nurs*, 28, 386–399.
- Butler, M.M., Fullerton, J., Aman, C. (2020). Competencies for respectful maternity care: Identifying those most important to midwives worldwide. *Birth*, 00, 1–11. <https://doi.org/10.1111/birt.12481>.
- Bütün, M., Demir, S.B. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri*. (6. Baskı) Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Croniel, D., Perdok, H., Verhoeven, C., Jans, S., Hermus, M., De Vries, R., Rijnders, M. (2019). Are midwives in the Netherlands satisfied with their jobs? A systematic examination of satisfaction levels among hospital and primary-care midwives in the Netherlands. *BMC Health Services Research*, 19, 832.
- Çuhadaroğlu, F. (1986). *Adolesanlarda benlik saygısı*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara.
- Davis, D.L., Homer, C.S.E. (2016). Birthplace as the midwife's work place: How does place of birth impact on midwives? *Women Birth*, 29(5), 407-415. <http://dx.doi.org/10.1016/j.wombi.2016.02.004>
- Dede, Y., Demir, S.B. (2015). *Karma yöntem araştırmaları tasarımı ve yürütülmesi*. (4. Baskı) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Dökmen, Ü. (1988). Empatinin yeni bir modele dayanılarak ölçülmesi ve psikodrama ile geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21, 155-190.
- Elkin, N., Karadağlı, F., Barut, A.Y. (2016). Sağlık bilimleri yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri düzeyleri ve ilişkili değişkenlerin belirlenmesi. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 70-80.
- Erol, S., Aygün, S., Çay, H. (2018). Birinci basamak sağlık çalışanlarında duygusal zekâ, benlik saygısı ve ilişkili faktörler. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(2), 0-20.
- Ertekin Pınar, Ş., Yıldırım, G. (2020). Öğrenci ebelerde empatik eğilim ve özgeciliğin incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(3), 263-270.
- Ertekin Pınar, Ş., Yıldırım, G., Sayın, N. (2018). Investigating the psychological resilience, self-confidence. *Nurse Education Today* 64, 144–149.
- Evans, J., Taylor, J., Brownea, J., Ferguson, S., Atchana, M., Maher, P., ..., Davisa, D. (2020). The future in their hands: Graduating student midwives' plans, job satisfaction and the desire to work in midwifery continuity of care. *Women and Birth*, 33, e59–e66.
- Freedman, LP., Kruk, M.E. (2014). Disrespect and abuse of women in childbirth: challenging the global quality and accountability agendas. *Lancet*, 384(9948), e42–e44. doi:10.1016/s0140-6736(14)60859-x.
- Gökçek, A.İ., Yazıcı, S. Labor support and midwifery care. (2022). *Eurasian Journal of Health Sciences Eurasian JHS*, 5(1), 93-99.
- Güler S, Halıcıoğlu MB, Taşğın S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Hildingsson, I., Karlström, A., Larsson, B. (2019). Childbirth experience in women participating in a continuity of midwifery care Project. *Women and Birth*, 1120, 7.
- Irmak, E. (2019). *Ebelerde sabır davranışının empatik beceriye etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İldan Çalım, S., Demirci, H., Ulaş, S.C. (2021). Gebelerin doğumda ebelerden beklentileri. *Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(1) 49-57.
- İldan Çalım, S., Saruhan, A. (2019). Travelbee Kuramı'na göre verilen kişilerarası iletişim eğitiminin ebelerin iletişim becerilerine ve annelerin doğum memnuniyetine etkisi. *Life Sciences (NWSALS)*, 14(4), 104-121.
- Jane, S. (2021). *The contribution of continuity of midwifery care to high quality maternity care*. The Royal College of Midwives, <https://www.rcm.org.uk/media/2265/continuity-of-care.pdf>.
- Kaçar, N., Yazıcı, S. (2020). Ebe tarafından verilen sürekli doğum desteğinin mesleki ve obstetrik sonuçlara etkisi. *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 214-224.
- Karaca-Sivrikaya, S., Erişen, M. (2019). Sağlık çalışanlarının tükenmişlik ve işe bağlı gerginlik düzeylerinin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 22(2), 121-129.

- Karaçam, Z., Şeker, S. (2016). Professional quality of life of turkish nurses and midwives and job satisfaction, *Indian Journal of Research*, 5(12), 217-223.
- Kılınc, M. (2016). *Sağlık çalışanlarının empatik eğilim düzeyinin saldırgan davranış düzeyleri ile ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Leinweber, J., Creed, D.K., Rowec, H., Gamble, J. (2019). Assessing emotional aspects of midwives' intrapartum care: Development of the emotional availability and responsiveness in intrapartum care scale. *Midwifery*, 74, 84-90.
- Macpherson, I., Roqué-Sánchez, M.V., Legget Bn, F.O., Fuertes, F., Segarra, I. (2016). A systematic review of the relationship factor between women and health professionals within the multivariate analysis of maternal satisfaction. *Midwifery*, 41, 68-78.
- Mucuk, Ö., Özkan H. (2021). Travmatik doğum eylemi ve ebeler bakımını. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 30(1), 218-225. doi:10.17827/akt.938148.
- Nal, M., Nal, B. (2018). Sağlık çalışanlarının iş doyumları düzeylerinin incelenmesi: Bir kamu hastanesi örneği. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 131-140.
- Öztürk, M., Alan, S., Kadioğlu, S. (2018). Çağdaş obstetride doğumhane: Yapısal ve işleyiş standartları. *Lokman Hekim Dergisi*, 8(3), 198-204.
- Sevinç, A. (2019). *Ebelik empati ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. (Bilim Uzmanlığı Tezi). Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- Sigurðardóttir, V.L. (2020). *Negative birth experience and midwifery counselling intervention: A vision for maternity care*. (Doctora Thesis). School of Health Sciences. University of Iceland.
- Sökmen, Y. (2018). *Ebelerin mesleki profesyonel tutumları ve etkileyen faktörler*. (Yüksek lisans Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın.
- Sökmen, Y., Taşpınar, A. (2021). Ebelerin mesleki profesyonel tutumları ve etkileyen faktörler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 24(2), 156-166. doi: 10.17049/ataunihem.615169
- Suleiman-Martos, N., Albendín-García, L., Gómez-Urquiza, J.L., Vargas-Román, K., Ramirez-Baena, L., Ortega-Campos, E., De La Fuente-Solana E.I. (2020). Prevalence and predictors of burnout in midwives: A systematic review and meta-analysis. *International Journal Environmental Research and Public Health*, 17, 641, doi:10.3390/ijerph17020641
- Sydsjö, G., Blomberg, M., Palmquist, S., Angerbjöm, L., Blandh, M., Josefsson, A. (2015). Effects of continuous midwifery labour support for women with severe fear of childbirth. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 15, 115.
- Şimşek, H.N., Demirci, H., Bolsoy, N. (2018). Sosyal destek sistemleri ve ebeler. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 97-103.
- Taheri, M., Takian, A., Taghizadeh, Z., Jafari, N., Sarafraz, N. (2018). Creating a positive perception of childbirth experience: systematic review and metaanalysis of prenatal and intrapartum interventions. *Reproductive Health*, 15, 73.
- Tekin Kaya, N., Bilgin, S. (2015). Çankırı il merkezinde birinci basamak sağlık kuruluşlarında çalışan ebe ve hemşirelerde iş doyumları düzeyi ve etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. *Hacettepe University Faculty Of Health Sciences Journal*, 11(1).
- Tekir, Ö., Yaşar, Ö., Çevik, C., Dikoğlu, M., Özsezer, K. (2018). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin depresyon ve benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 15-21.
- Tiryaki Şen, H., Taşkın Yılmaz, F., Pekşen-Ünür, Ö., Demirkaya F. (2012). Birinci basamak sağlık hizmetlerinde görev yapan sağlık çalışanlarının empatik beceri düzeyleri. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 3(1), 6-12.
- Toker, E., Turan, Z., Seçkin, Z. (2020). Bir hastanede çalışan ebelerin mesleki örgütlenme durumu, iş doyumları ve tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesi. *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 1, 88-97.
- Tuna Oran, N., Kurul, Ş. (2019). Ebeler öğrencilerinin empatik eğilim ve empatik beceri düzeyleri. *HSP*, 6(1),30-38.
- Turgu, S., Öztora, S., Çaylan, A., Dağdeviren, H.N. (2018). Birinci basamakta hasta memnuniyeti ve hekim iş doyumları ile ilişkisi. *Türk Aile Hek. Dergisi*, 22 (2), 78-91.
- Uçucu, G. (2019). *Aydın ilindeki ebelerin örgütsel bağlılığı iş doyumları ve etkileyen faktörler*. (Yüksek lisans Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın.
- Uğurlu, M., Karahan, N. (2020). Ebeler öğrencilerinin ebeler mesleği hakkındaki görüşleri ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Medical Sciences, (NWSAMS)*, 15(2), 45-54.

- Ünver, H., Aksoy Derya, Y., Uçar, T. (2020). Doğumhanede çalışan ebelerde işe bağlı gerginlik düzeyi ile tükenmişlik, örgütsel bağlılık ve örgütsel adalet düzeyleri arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 8(3), 893-905. doi: 10.33715/inonusaglik.747322.
- Yalnız, H., Karaca Saydam, B. (2015). Ebelerde iş stresinin iş doyumuna etkisi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(1), 16-23.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri*. (10. Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.